

ТРЕТА НАЦИОНАЛНА СТУДЕНТСКА ОЛИМПИАДА ПО ЕЗИКОВА КУЛТУРА

**Проф. д-р Йовка Тишева,
гл. ас. д-р Ласка Ласкова**

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На 12 и 13 май 2023 г. в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се проведе Третата национална студентска олимпиада по езикова култура. Проявата е съвместна инициатива на Катедрата по български език и на Студентския съвет на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“. Основната група, към която е насочена олимпиадата, са студентите от първи курс в специалността „Българска филология“ от университетите в страната. Наред с това обаче беше дадена възможност и на студенти, които се обучават в други филологически или хуманитарни специалности или се обучават по природни науки, да подадат заявки за участие в състезанията. Интересът към въпросите на езиковата култура, както и да са първокурсници бяха единствените предварителни условия за включване в проявата.

Партньори на събитието бяха Асоциацията на лекторите по български език, литература и култура, Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“, БТА, Българското национално радио, Българската национална телевизия, Би Ти Ви, „Евронюз“ и вестник „24 часа“.

Организаторите на студентска олимпиада по езикова култура си поставиха амбициозните задачи да стимулират интереса на студентите към актуалните въпроси на езиковата култура, да ги мотивират да разширяват и усъвършенстват своите умения при прилагане на теоретичните знания за правописната и правоговорната норма в конкретни ситуации, както и да провери техните нагласи към отклоненията, вариантноста в речевата практика и динамиката в езиковата система. Форумът, който е единствен по рода си у нас, дава възможност и за създаването и разширяването на контактите между студенти и преподаватели от университети от цялата страна.

Началото на инициативата да се провежда национална студентска олимпиада по езикова култура, е поставено през 2016 г. В първото издание на Олимпиадата вземат участие седем отбора и 41 индивидуални участници от Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Пловдивския

университет „Паисий Хилендарски“, Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“ и университета домакин – Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 2019 г. се провежда второто издание на проявата, в което се включват 16 отбора и 80 участници. Във Втората олимпиада към българистите се присъединяват и студенти от Юридическия факултет, както и отбори от специалност „Японистика“, „Испанска филология“ и „Португалска филология“ от Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет. Заявки за участие в тазгодишната олимпиада подадоха 75 студенти, а за отборните състезания бяха записани 18 отбора. Продължава тенденцията да се разширява „географията“ на проявата, което показва, че тя намира нови съмишленици. В Третата олимпиада за пръв път се включиха студенти от Бургаския университет „Проф. Асен Златаров“. Към традиционните участници от Софийския университет се присъединиха и студенти от специалност „Скандинавистика“ от Факултета по класически и нови филологии и от Историческия факултет. Правейки преглед на историята от 2016 г. до днес, трябва да отбележим, че в Първата и Втората национална олимпиада по езикова култура се включиха студенти от първи и втори курс, докато през 2023 г. в състезанията участват само студенти от първи курс. В този аспект сравнението на броя отбори и участници доказва повишения интерес към проявата от страна на студентите хуманитаристи.

Националната студентска олимпиада се състоя в рамките на два дни. През първия ден беше състезанието между отборите от различните университети, а през втория ден – индивидуалното състезание. Отборното и индивидуалното състезание се проведеха в два кръга: писмен и устен.

В първия кръг на отборното състезание знанията и уменията на участниците в отборите се проверяват в писмена форма. Всеки отбор работи екипно в рамките на 90 мин. върху тест, включващ задачи с избираем и със свободен отговор. Класирането на отборите за устния кръг се определя от процента на верните отговори на теста (мин. 60% верни отговори), но може да варира в зависимост от броя на заявките за участие (напр. десетте отбора с най-висок брой точки от писмения кръг). Във втория кръг всеки отбор, допуснат до участие, прави анализ на казус или коментар по актуални въпроси на езиковата култура, участва в блицинтервю или събеседване с членовете на журито и т.н. Целта е да се проверят равнището на знанията за езиковите норми, изградените умения за прилагането им и отношенията към отклоненията в писмената и в устната реч.

Подобно на отборното състезание, и първият кръг на индивидуалното състезание включва многокомпонентен тест със задачи с избираем и със свободен отговор, който трябва да бъде решен за 90 мин. Във втория кръг на индивидуалното състезание участниците представят своето мнение по актуални

въпроси на езиковата култура чрез събеседване с членовете на журито. В този кръг на индивидуалното състезание могат да участват студенти, които са дали минимум 60 % верни отговори на теста от първия кръг. От успешно представилите се на писмения тест журито избира десетте студенти с най-висок брой точки, които участват в събеседването по график след теглени на жребий.

Задачите за двата кръга на отборното и на индивидуалното състезание се разработват с оглед на официалните правописни и правоговорни норми на съвременния български книжовен език, представени в Официалния правописен речник на българския език. Форматът и конкретното съдържание на задачите и въпросите се определят от експертна комисия, съставена от външни членове. Участниците в отборното и в индивидуалното състезание се оценяват от жури, съставено също от външни членове (колеги, които не са ангажирани с организацията на проявата, не са преподавали или не са участвали в подготовката на студенти, участващи в състезанията). Този модел за съставяне на експертната комисия и на журитата беше приложен за пръв път на Третата олимпиада с цел постигане на обективност и безпристрастност. Знанията и уменията на участниците в първите две издания бяха оценявани от жури, съставено от преподаватели от участващите университети. Колегите от Института за български език при БАН и водещите журналисти и редактори, които се включиха в работата на журитата, бяха впечатлени от подготовката на студентите първокурсници и от отговорното им отношение към въпросите на езиковата култура. Председател на журито на отборните състезания беше проф. д-р Светла Коева – ръководител на Секцията по компютърна лингвистика в Института за български език, а председател на журито на индивидуалните състезатели – проф. д-р Руска Станчева от Секцията по съвременен български език в Института за български език при БАН.

В писмения кръг на отборното състезание премериха сили 16 отбора. До втория кръг бяха допуснати 8 от тях. Журито с председател проф. Светла Коева беше затруднено да излъчи само три отбора за местата на почетната стълбичка, и отличи 6. Първо място спечели отбор на Софийския университет. Екипът на победителите е от специалност „Скандинавистика“ – дебютанти на тази олимпиада. Негов капитан е Радост Йовкова, а членове са Ана-Мария Антонова, Ивайло Александров и Йордан Стоилов. На второ място се класираха два отбора: един от Пловдивския университет (с капитан Ива Георгиева и членове Ирина Тимонова, Мина Найденова и Неделин Неделчев) и един отбор на Великотърновския университет (с капитан Елиа Тилева и членове Добрин Христов, Карина Цвяткова, Рая Станева). Третото място също си поделиха два тима – „Конниците на Апокалипсиса“, както сами се нарекоха, с капитан Тихомир Алексиев и членове Желез Железов, Мартин Пашалиев и Симеон Крумов от специалността „Българска филология“ в Софийския университет и още един отбор на ПУ „Паисий Хилендарски“ с капитан Димана

Димитрова и членове Жени Бакалова, Йоанна Колева, Шерифе Читчи.

В индивидуалната надпревара, проведена се на 13 май, от 41 участници 10 бяха допуснати до устния кръг. Журито с председател проф. Руска Станчева категорично отличи Елиа Тилева от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, която заслужено спечели първото място. Второто място си поделят Ива Георгиева (ПУ „Паисий Хилендарски“) и Калина Шолева (СУ „Св. Кл. Охридски“), а третото е за Александра Джермова (Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас) и Александрина Димова (СУ „Св. Кл. Охридски“).

Наградният фонд за победителите беше осигурен от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“, от издателство „Ентусиаст“ и от Асоциацията на лекторите по български език, литература и култура.

Сред участниците в олимпиадата са и бъдещите преподаватели по български език и литература в средните училища. Увеличаването на желаещите да се включат в надпреварата, и силното им представяне са несъмнено свидетелство за ентусиазма, мотивацията и отговорността, с която студентите гледат на своята професионална реализация. В този смисъл, високите резултати, постигнати на Третата олимпиада, са не само признание за труда на техните преподаватели, но и добър знак за бъдещето на българското образование и наука.

Организационният комитет изказва своята благодарност за подкрепата на НИД на Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, дог. № 80-10-59 от 25.04.2023 г.

THIRD NATIONAL STUDENT OLYMPIAD IN LANGUAGE CULTURE

✉ **Prof. Dr. Yovka Tisheva**
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
Sofia, Buglaria
E-mail: tisheva@uni-sofia.bg

✉ **Dr. Laska Laskova**
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
Sofia, Buglaria
E-mail: laskova@uni-sofia.bg